

AJUNTAMENT DE LES BORGES DEL CAMP

IV Premi Literari Sant Jordi 1993

PREMI NARRACIÓ

El Pont de Ferro de Francesc Xavier Llauradó i Pàmies

EL PONT DE FERRO

I EL FET

La notícia s'ha escampat com taca d'oli, tothom traspua un neguiteig evident. Fins i tot els que es troben a la vila d'una manera accidental, totalment aliens a allò que acaba de succeir, se'ls veu arronsar el nas, com volent captar mitjançant la pituï tària quelcom que se'ls escapa però que s'imaginen greu a causa de l'anar i venir excitat de la gent, la quitxalla cridanera, els rostres preocupats de les dones i sorruts dels homes i algun vell que com jo va ranquejant sense una expressió concreta, però irradiant, al mateix temps, un aire de gravetat que amb l'edat li dóna un toc solemne.

Tot i la pena que sento interiorment no acabo d'entendre aquesta mena d'histèria que s'ha apoderat de la vila, el mal ja està fet i aquest rebombori no ajudarà a esmenar-lo.

Segueixo impertorbable la marxa per l'avinguda ampla i esvelta, de voreres espaioses, solcada avui per més vehicles que de costum i tots amb un únic destí.

A mida que avanço, el cor es va entendent com una magdalena, els records, evocadors de temps passats, vénen a mi amb tota claredat. El que avui és ample avinguda, havia estat camí acollidor, amb plàtans gegantins, d'aparença feréstega, que alçaven els seus poderosos ramatges d'una manera altiva, doncs mai havien estat sotmesos a la llei de la dextral ni de la serra mecànica. Quanta vida i quanta història al voltant de les seves soques!

De petit, corretejava pel camí polsós, acompanyat de l'avi o algun "oncle llunyà" que es delia per explicar-me coses, a les quals jo dedicava una atenció més aviat minsa. Poques eren les vegades que completàvem la passejada. El més provable era que tot resseguint la llarga senda amb la vista, l'avi es cansés sobtadament del passeig i tornéssim enrera amb el disgust infantil de l'objectiu no conquerit.

El temps passava, però l'encant del trajecte persistia, com si per cada edat tingués la resposta al teu neguit.

De jove, a les nits d'estiu m'agradava de passejar-hi fins al final en companyia d'alguna noia, tot aprofitant la penombra que proporcionaven les bombetes, escasses i mal repartides per tot el recorregut, que li donaven un aire singular.

Però el progrés no entén de romanticismes. Un dia els plàtans altius van sucumbir a la serra mecànica, els seus ramatges, verges fins a les hores, van ser esquarterats, una munió de màquines van arrencar les soques, aplanar, anivellar i compactar els terrenys per donar vida a allò que ara coneixem com l'Avinguda Nova. Com havia canviat el poble!

Tot començà com un joc, un joc de modernor i suposat progrés que a tots ens plaïa. De mica en mica, el perfil de la vila va anar evolucionant i adoptant un cert aire de “capitaleta” que ara els del poble de tota la vida recordem amb disgust.

Noves urbanitzacions, cotxes de luxe o semiluxe, xalets ampul·losos (alguns amb un cert mal gust que denotava un excés d’ostentació), serveis de tota mena.. En definitiva, una llista inesgotable de “privilegis” que proporcionaven el fet de viure en un poble dormitori de classe mitjana alta. Tot aquest gran aparador, tan enlluernador a altres ulls, no era suficient per rendir-me i continuava anhelant el que un dia fou el meu poble, amb les seves mancances, però amb una frescor i un encant que ja havia perdut.

II AVINGUDA NOVA avall

Potser sí que havíem mitificat l'indret en excés -coses del destí...- sempre havia estat considerat una obra singular. Veritablement ho era, tant pel seu atractiu i originalitat com per la seva indiscutible utilitat.

Com totes les coses, però, va anar entrant en decadència d'una manera inexorable. En un principi el seu declivi era quasi bé imperceptible, poc a poc, el temps va anar deixant la seva empremta fins a arribar al fatal desenllaç. Per a mi era l'últim símbol, el darrer bastió, l'última referència d'un món que se n'havia anat per sempre. Ara, tan sols restàvem uns pocs fòssils vivents ancorats en els records del passat al voltant d'una taula de bar.

Quan estic a punt d'arribar-hi, faig una petita parada al camí en un dels bancs estratègicament situats. ¿Cal que comprovi amb els meus ulls la desgràcia?

Amb la mirada fixa en un punt indeterminat de l'horitzó, buido la ment, com preparant-la per l'espectacle que observaré. Els vells, massa sovint, caiem en el parany d'esguardar-nos en tot allò que reflexa antigor i decadència, com cercant la nostra evolució en els objectes ruï nosos.

Tot d'una m'incorporo i enfilo els darrers metres, sembla que tothom hagi arribat fins aquí per poder constatar la fi del mite. Molts dels rostres em són desconeguts, sento els seus comentaris en veu alta: els uns es lamenten, els altres ho donen com la culminació d'un fet cantat.

-Quina pena, no?

-Va!, això era insostenible, ja no tenia cap utilitat i era tot un perill!

Finalment es mostra als meus ulls amb tota la seva cruessa. L'estructura retorçada jau al fons de la vall. El seu esquelet se'm revela turmentat, no havia mort d'una manera plàcida, fins a l'últim instant havia volgut defugir l'inevitable, però estava sol, ningú el va ajudar i la seva resistència titànica s'havia acabat.

El meu desànim és total, en un temps llunyà a les seves espatlles et senties segur, els grans es delien assenyalant-te el monstre que s'apropava, fosc, verdós, arrossegant-se per terra a gran velocitat. Jo acostumava a seguir-lo amb la vista, amb els ulls oberts com a taronges, tenies un ampli camp de visió per preveure l'arribada. Tot i això la sensació que produï a el tremolor sota els peus, coincidint amb el pas de la serp embogida i xiuladora que com un llamp es perdia en direcció contrària, era quelcom indescriptible que et deixava bocabadat i una mica atemorit.

L'acompanyant per uns moments també s'havia deixat endur per la màgia, se li notava en el rostre. Després, amb una rialla i un copet al clatell t'indicava que era l'hora de tornar. Llavors jo corria camí amunt embriagat encara per l'experiència.

Contemplo la desfeta una llarga estona, absent de tot allò que m'envolta. Una fiblada a la cama em torna a la realitat, el passeig i les estones que he passat dret s'han fet notar. Giro cua i amunt...

III AVINGUDA NOVA amunt

Al meu darrera sento una veu que em convida a pujar al seu vehicle. Sense girar-me dic que no amb el cap i continuo avançant. El sol comença el seu descens en l'horitzó, com volent baixar el teló d'aquest fatídic acte. Es mostra vermell, exuberant, i això em fa evocar la posta de sol.

Sí, la posta, doncs no recordo haver-ne viscut gaires de tan intenses! Potser per la frescor i l'espontaneïtat que et dóna la joventut la tenia com un dels moments més encisadors de l'adolescència.

Estàvem arraulits als seus peus, en una mena de rec ample, miràvem a occident entredits, tot formant una munió amb els cossos, els rostres a frec, els dits inquietos buscant intimitats prohibides, observant com el gran astre poc a poc es perdia darrera les muntanyes com dolgut de no poder espigar-nos per més temps. De cop i volta la fera feu la seva aparició, aquest cop ens agafà per sorpresa, la noia s'aferrà amb força en sentir el seu xiscle, els rostres van quedar fit a fit, la besada durà fins que el sol es pongué definitivament. La seva lentitud li havia permès de compartir amb nosaltres aquell esclat d'amor i desig.

Entro al poble, al nucli antic de la vila, és la part que menys ha canviat i està plena de contrastos. Hom pot veure carrers on totes les cases s'han anat arrançant i d'altres on les façanes i el seu conjunt estan sensiblement degradades. És com si el mimetisme hagués influït casa per casa, carrer per carrer, en uns casos per polir-los i rejuvenir-los i en altres per sumir-los en el més trist abandonament.

De cop i volta em trobo davant la porta del cafè. La passejada m'ha semblat especialment curta a causa de totes les cabòries que m'han envoltat. Les cames, però, no pensen el mateix.

IV FINAL

Pujo les escales amb parsimònia, obro la porta i veig els companys asseguts a la taula de sempre, però amb un aire més seriós que de costum. M'assec amb ells, sembla que no tinguem res a dir-nos.

-Vens d'allà baix?

Es trenca el silenci sense massa convicció. La resposta és afirmativa.

S'obre novament la porta del bar i apareix el locutor de l'emissora local, un pesat de debò i amb aires de comentarista de la BBC. Sense pensar-s'ho massa s'apropa a la taula on ens trobem. Deu sentir una estranya predilecció per les peces de museu, doncs avui semblen talment mòmies.

-Els molesta respondre unes preguntes?

Sense donar temps a cap mena de rèplica continua el seu interrogatori:

-Com deuen suposar es tracta del fet del dia, possiblement de l'any. ¿Es podria considerar l'ensorrament del pont de Ferro com la desaparició d'un dels indrets mítics per excel·lència?

Me'l miro tot seriós:

-Estem en antena? -Qüestiono.

-Evidentment; és un programa extra en el qual intentem copsar l'opinió dels borgencs.

-En aquest cas jo vull dir una cosa.

Tots em miren amb cara de no entendre res, m'apropo al micròfon i amb aire solemne dic...

-Saps què xicot, ves-te'n a la merda!

Durant uns instants va quedar amb el micro a la mà com a atònit, els companys de taula van esclatar a riure, s'havia trencat el malefici, tornàvem a ser els mateixos, els de sempre.

El mite ha mort, llarga vida a les mòmies.